

Alain Dieckhoff (ed.), *Belgique: la force de la désunion*, Brussel, Editions complexe, 1996, ISBN 2. 87027.652.4, 558 fr.

Na een inleidend overzicht, waarin Dieckhoff de bijdragen overloopt en kort samenvat volgen vier essays. Xavier Mabilie beschrijft de staatkundige ontwikkelingen vanaf 1830 tot de federale staatshervorming in de jaren negentig; Lode Wils stelt de vraag of de taalbewegingen tot nieuwe natiestaten hebben geleid; Marco Martiniello vraagt zich af in hoeverre het nationale vraagstuk in België bestand is tegen de immigratie en Wilfried Dewachter onderzoekt of het hedendaagse België nog als politieke gemeenschap functioneert. Los van de betekenis van de genoemde opstellen troffen mij als bijzonder interessant de bijdragen van Martiniello en Dewachter.

Martiniello stelt dat de federalisering van de Belgische staat de integratie van de

migranten niet heeft vereenvoudigd. De federalisering heeft de eenduidigheid van de nationale identiteit verder gespleten. De Vlaamse identiteit is volgens Martiniello bepaald door een etnocultureel natiebeeld, terwijl de Waalse identiteit nog steeds bepaald is door een staatsnatie-denken, waarin identificatie met de grondwettelijke vrijheden en de socialistische idealen centraal staat. Van een meer specifiek Waalse identiteit op culturele basis is nog nauwelijks sprake.

De Vlaamse keuze voor integratie van de migranten via een multicultureel gemeenschapsmodel is niet onbetwist. In Wallonië is nauwelijks sprake van een multiculturele aanpak. De acceptatie van de Franse taal is een vanzelfsprekendheid. In zijn algemeenheid kan men stellen dat noch Vlaanderen noch Wallonië erg gewonnen zijn voor het multiculturele model. Kennelijk hebben beide gemeenschappen al genoeg te stellen met het Brusselse probleem om nog meer van dergelijke situaties te scheppen. Bovendien betekent de keuze voor een multicultureel model dat in eigen land migrerende Walen en Vlamingen ook rechten kunnen opeisen en op die manier het hele taal-regio-principe op de helling zetten. Een ander argument is dat in Nederland de multiculturele aanpak ook niet erg succesvol is geweest en dat nu de inburgering met een duidelijk accent op kennis van de Nederlandse taal als oplossing van de integratieproblematiek gezien wordt. Martiniello verwacht echter het meeste resultaat van een multicultureel model. Dewachter stelt in zijn bijdrage de positie van de Belgische staat zelf in het federale model aan de orde. Hij constateert dat er nu voor die staat zeker nog belangrijke taken en bevoegdheden zijn overgebleven, maar vraagt zich ook af wat daarvan zal overblijven als het integratieproces in Europa zal leiden tot een supra-nationaal model. Vervolgens constateert hij dat de Belgische staat als zodanig uitgehold wordt, gezien een gemeenschappelijk aanvaarde identificatie met die staat steeds problematischer wordt door de steeds afnemende communicatie tussen de twee kerndelen Vlaanderen en Wallonië. Daartoe werken naar zijn mening verscheidene factoren samen. De talenkennis van respectievelijk het Frans en het Nederlands in de beide landsdelen neemt steeds meer af en in de media is er zeer weinig aandacht voor elkaar. Kortom, de communicatie slinkt en dat kan zeer gemakkelijk leiden tot een versterking van een verdere tendens tot federalisering. De bundel is zeker geschikt om buitenstaanders van de ingewikkelde verhoudingen in België op de hoogte te brengen, maar ook de inwoners zelf kunnen door lezing van de bijdragen aan inzicht winnen.

PIETER VAN HEES
PROF. R. BOSLAAN 95, NL-3571CP UTRECHT